

Kunst, cultuur- & erfgoedvisie

Oktober
2021

Gemeente Renkum

Inhoudsopgave

	Voorwoord	5
1.	Inleiding	7
2.	Visie	13
2.1	Visie	13
2.2	Speerpunten Kunst, cultuurvisie en erfgoedvisie	20
2.2.1	De basis op orde	20
2.2.2	Realisatie en doorontwikkeling	22
2.2.3	Cultuur en erfgoed als economische aanjager	23
2.2.4	Betrekken van jongeren	23
2.3	Cultureel ondernemerschap	24
2.4	Rol gemeente	25
3.	Ambities	27
3.1	Ambities	27
3.2	Cultuurhistorie en erfgoed	28
3.2.1	Archeologie	28
3.2.2	Papiergeschiedenis	29
3.2.3	Monumenten	32
3.2.4	Religieus erfgoed	32
3.2.5	Wederopbouwarchitectuur	33
3.3	Landgoederen en buitenplaatsen	35
3.4	Kunstenaarsgemeente	37
3.4.1	Museum Veluwezoom	38
3.4.2	Collecties	38
3.4.3	Atelier- en tentoonstellingsruimte	39
3.4.4	Kunstenaarsgemeente, recreatie en toerisme	42
3.4.5	Cultuurplatform	43
3.4.6	Kunst in de openbare ruimte	43
3.4.7	Festivals	44
3.4.8	Muziek, toneel en dans	45
3.5	Airbornegeschiedenis	49
3.6	Cultuureducatie	55
3.7	Bibliotheken	57
3.8	Cultuurparticipatie	59
3.8.1	Dorpsdichter 2.0 & Dorpsfotograaf	59
3.8.2	Amateurkunst	60
3.9	Media en digitalisering	63
3.9.1	Digitale ontwikkelingen	63
3.9.2	Lokale omroep	63
4.	Colofon	65

Voorwoord

De ideeën en plannen uit de Cultuurvisie 2017-2020 gemeente Renkum zijn uitgevoerd in een periode waarin de context is gewijzigd. Het uitvoeringsplan 2017-2020 fungeerde als leidraad voor de prestatieafspraken met de gesubsidieerde instellingen. Een nieuw coalitieakkoord in 2018 en nieuwe uitgangspunten voor de toeristische infrastructuur zorgen voor accentverschillen.

Er zijn een aantal ontwikkelingen waar wij als bestuur met trots op terug kunnen kijken. Een kleine opsomming:

- Verregaande samenwerking binnen de Nederlandse euroArt gemeenten, mede door de grote inzet van Museum Veluwezoom
- Digitalisering collectie Oosterbeekse school en Pictura Veluvensis door Museum Veluwezoom
- Het herstel van het Landhuis Hartenstein, de zeer geslaagde verbouwing van het Airborne Museum
- Kunst Dorpstraat Renkum in het kader van het “sokkelplan”
- Professionalisering en verjonging van de festivals “Het Park Vertelt” en “Woest & Bijster”
- Het cultureel ondernemerschap van de “Kunstroute”
- De uitbreiding en de samenwerking met het MKB van “Renkum Eert zijn Oude Meesters”
- De ontplooiing van Scarabee als fysiek cultureel platform
- Zeer succesvolle en drukbezochte 75e Airborne herdenking
- Uitrollen van de Cultuuragenda en het koppelen aan Visit Renkum
- Intensieve samenwerking met partners zoals SLAK en TVAN
- Diverse projecten en tentoonstellingen van Scarabee o.a. “ALLES IS HIER” en “Artborne”
- Succesvolle samenwerking en promotie Gelderse Arcadië met o.a. het Landgoed theater.

De instellingen in het culturele veld hebben de basis versterkt met een jaarrond programma dat wordt aangeboden en wordt verzorgd door enthousiaste vrijwilligers. Al deze enthousiaste mensen die zich hebben verbonden aan de kunst, cultuur, cultuurhistorie en erfgoed in de gemeente Renkum zorgen ervoor dat de gemeente een fijne plek is om te wonen en te verblijven. Al deze vrijwilligers dragen bij aan groot cultureel besef en aan de werkgelegenheid voor de middenstand, in de horeca en de toeristische sector. Hartelijk dank hiervoor!

In deze Kunst, cultuur- erfgoedvisie zetten wij een forse stip op de horizon. In de dorpen is een groot cultureel potentieel aan actieve inwoners, kunstenaars en organisaties. Kunst, cultuur, natuur en toerisme zijn de speerpunten van het gemeentelijke cultuurbeleid. Wij kiezen voor een actief cultuurbeleid dat veel ruimte biedt aan een cultureel ondernemerschap. Ons cultuurbeleid creëert op deze wijze een breed cultureel programma.

Aanbod dat is te waarborgen mede omdat het door cultureel ondernemerschap tot stand komt.

Wij willen samen met onze inwoners, partners en ondernemers de culturele en toeristische sector verstevigen en nieuwe accenten zetten voor de komende jaren. En met zulke actieve en toegewijde inwoners en betrokken partners is het geschetste ambitieniveau zeker haalbaar!

Leonie Rolink

Wethouder Kunst, cultuur, recreatie en toerisme

1. Inleiding

De Cultuurvisie 2017 – 2020 Gemeente Renkum en het uitvoeringsplan gaf een doorkijk naar 2020. Een van de hoofddoelstelling was om de ambitie “Renkum als Kunstenaarsgemeente” te verwezenlijken.

Met de nieuwe doelstelling in deze Kunst, cultuur- en erfgoedvisie wordt een vervolg gegeven aan de Cultuurvisie 2017 – 2020. Daarmee willen we het opgebouwde culturele kapitaal, dat bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van onze inwoners, de aantrekkingskracht van Renkum en aan de positie van Renkum in regionaal en internationaal verband niet verloren laten gaan. De gemeente Renkum zet in op een uitgesproken, hechte en blijvende samenhang tussen kunst en cultuur, recreatie en toerisme, Airborne, educatie en erfgoed. De keuzes die gemeente Renkum hierin maakt, zijn specifiek en over een langere termijn. Dit maakt het mogelijk om een ambitieuze, daadkrachtige en op de toekomstgerichte visie te kunnen verwezenlijken.

Kunst, cultuur en erfgoed zijn de verbindende schakels tussen de strategische pijlers van gemeentelijk beleid en zit verankerd in elk van die pijlers: Onderwijs, Economie, Sociaal, Infrastructuur/ruimte en Milieu. De verbinding tussen de culturele sector en de vele andere sectoren in de gemeente vormen daarom de basis voor deze strategische langetermijnvisie. We kiezen met deze visie voor een koers die recht doet aan de intrinsieke betekenis van cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme voor Renkum, haar inwoners en bezoekers.

“Cultuur en erfgoed zijn de verbindende schakels tussen de strategische pijlers van gemeentelijk beleid”

Totstandkoming Kunst, cultuur- en erfgoedvisie

Wettelijk kader

Het gemeentelijk cultuurbeleid moet passen binnen de Wet op specifiek Cultuurbeleid, de Erfgoedwet en Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

Landelijk kader

De Rijksoverheid wil dat zo veel mogelijk mensen in Nederland toegang hebben tot cultuur van hoge kwaliteit. Zij steunt daarom instellingen van (inter)nationale betekenis. Voorbeelden daarvan zijn rijksmusea en orkesten. Culturele instellingen en cultuurfondsen die subsidie van het Rijk krijgen, vormen samen de landelijke basisinfrastructuur. Hieronder vallen:

- Podiumkunsten;
- Musea;
- Beeldende kunst;
- Film;
- Letteren;
- Architectuur, design en nieuwe media;
- Cultuurfondsen van het Rijk.

Naast het Rijk spelen ook gemeenten en provincies een belangrijke rol in de publieke financiering van cultuur. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het lokale cultuurbeleid en voor de voorzieningen van cultuureducatie en amateurkunst. Hieronder vallen bijvoorbeeld:

- accommodaties voor podiumkunsten en lokale instellingen (zoals toneelverenigingen);
- financiering gemeentelijke musea;
- bibliotheken;
- muziekscholen.

Provincies geven subsidie aan cultuur die de lokale belangen overstijgt. Ook zetten zij zich in voor spreiding van culturele (educatie) voorzieningen in de regio.

Regionaal- en sub regionaal kader

Samenwerkingsverbanden binnen de diverse regio's worden steeds belangrijker. Niet alleen voor provinciale of zelfs landelijke financiering, maar ook voor het behalen en borgen van lokale doelstellingen. Speerpunten uit de Samenwerkingsovereenkomst Airborneregio (2016), De Veluwe

Agenda 2030 (2020) en de Groene MetropoolRegio (2021) zijn meegenomen bij het opstellen van deze visie.

Gemeentelijk kader

De speerpunten en prioriteiten uit de Strategische Visie 2040 (2011), de Nota Economie (2017) en Beleidsregels Evenementen Renkum (2021-2025) zijn kader stellend bij het formuleren van de uitgangspunten voor de Kunst, cultuur en erfgoedvisie gemeente Renkum. Daarnaast sluit de visie aan op de nieuwe Omgevingsvisie, aangejaagd door de nieuwe Omgevingswet. Verschillende inwoners en organisaties uit de culturele en recreatieve sector hebben geparticipeerd in het opstellen van deze visie. De resultaten van het inwonersonderzoek van Moventem zijn hierin ook meegenomen.

2. Visie

Renkum is een gemeente vol herinneringen en betekenissen, die over een aantal unieke kwaliteiten beschikt. We onderscheiden vier kernkwaliteiten: de specifieke ligging, de grote diversiteit aan landschappen, de rijke cultuurhistorie en de Airbornegeschiedenis.

2.1 Visie

Met deze visie wil de gemeente Renkum dit Renkumse verleden verbinden met het heden en een doorkijk naar de toekomst creëren. Veel verhalen die onderdeel zijn van deze rijkdom hebben en krijgen een podium.

Voor deze Kunst-, Cultuur- en erfgoedvisie baseren wij ons op de verbindende waarde uitgangspunten van het Verdrag van Faro.

Iedereen moet toegang hebben tot erfgoed en heeft het recht (een eigen) betekenis te geven aan erfgoed. Cultureel erfgoed is een hulpbron voor sociaal- culturele processen en draagt zo bij aan sociaal duurzame ontwikkelingen in de samenleving.

Het Verdrag benadrukt het belang van een actieve participatie in het brede cultuurbeleid om een brede en diverse benadering van cultureel erfgoed te waarborgen. Een van de belangrijkste uitgangspunten van het verdrag is dat mensen centraal staan in plaats van het erfgoed. Een hechte samenwerking tussen de erfgoedsector en andere sectoren is van belang.

Participatie en inwonersinitiatieven spelen een grote rol binnen erfgoedgemeenschappen. Het doel is om meer interactie en samenwerking te krijgen tussen burgers, vrijwilligersorganisaties, de (formele) erfgoedsector en andere instituties en private partijen.

Het Verdrag van Faro onderschrijft de inzet van de economische waarde van erfgoed. Door het verzilveren van de economische waarde worden ook de andere waarden van cultureel erfgoed vergroot. Daarnaast is een kwalitatief goede digitale informatievoorziening over erfgoed van belang om erfgoed zo toegankelijk mogelijk te maken. Het hogere doel van deze digitalisering is de opbouw van een collectief geheugen door het toegankelijk maken van zoveel mogelijk kennis.

Om dit te bewerkstelligen staat samenwerking centraal. Zowel binnen als buiten het gemeentehuis. We richten ons met inwoners, platforms, ondernemers en partners op de integrale samenwerking en samenhang tussen beleidsonderdelen kunst, cultuur, Airborne, monumenten, erfgoed, recreatie, toerisme en educatie.

Het beleid brengt verdere verbinding tot stand, stimuleert vernieuwing en verjonging en het ondernemerschap van onze inwoners, zodat ondernemers en onze partners in de culturele- en toeristische sector zich verder ontwikkelen. Door deze integrale manier van werken vatten wij de culturele sector breder op en spreken over onze creatieve sector. Het is een instrument voor de culturele profilering en het beleefbaar maken van ons unieke landschap en erfgoed. Hierbij maken wij ook de verbinding met hedendaagse kunst en verbinden wij de nieuwe generaties aan de Airborne.

“Het zijn van een Kunstenaars- en Airbornegemeente draagt bij aan ‘citymarketing’.”

Het zijn van een Kunstenaars- en Airbornegemeente draagt bij aan “citymarketing”. Dit gaat verder dan de gemeentegrens. Samenwerking als Kunstenaarsgemeente, landelijk en internationaal binnen euroArt en de vriendschapsband Dachau/Tervuren/Renkum is hierin noodzakelijk. Ook samenwerking binnen de Airborneregio en de vriendschapsband met Colchester zetten wij voort.

Onze gemeentelijke culturele identiteit stopt niet bij de gemeentegrenzen. Het gaat niet alleen over de vorming van (onze) individuele identiteit, maar over de ontwikkeling van een collectieve grens overstijgende identiteit binnen een brede, inspirerende en culturele omgeving zowel fysiek, digitaal als inhoudelijk.

Wij sturen op toegankelijkheid, professionalisering, efficiëntie en een beter publieksbereik. Met als doel dat inwoners, ondernemers, recreanten en toeristen op een nieuwe, intensere manier bij kunst, cultuur, erfgoed en Airborne betrokken worden. Dit leidt tot een bredere sociaal maatschappelijke en een brede economische impuls.

Voor deze economische impuls is het van belang om ondernemers en de vrijetijdsector op projectmatige basis te laten zien wat het belang is van de Renkumse kunst, cultuur, natuur, Airborne en erfgoed voor toerisme en welke kansen dit biedt.

Toerisme biedt de creatieve en erfgoedsector een enorm potentieel aan bezoekers. Deze recreanten en toeristen worden op verschillende manier verleid om kunst, cultuur en erfgoed te beleven in de gemeente Renkum als onderdeel van een regionale, landelijke of internationale identiteit.

Voor het gemeentelijk beleid betekent dit dat de omstandigheden voor de productie en toegankelijkheid van kunst en cultuur, erfgoed, Airborne, de deelname eraan, en de verspreiding van informatie, kennis en middelen optimaal en laagdrempelig zijn en projecten/activiteiten een blijvend karakter hebben.

Daarnaast intensiveren wij de samenwerking en verbindingen tussen de Airborne, creatieve en recreatieve sector en het onderwijs, zowel intern en lokaal als regionaal. Voor een sterk en dynamisch cultureel klimaat is een gelaagdheid in de culturele infrastructuur belangrijk; één waar ruimte is voor diversiteit en waarbij gestreefd wordt naar zoveel mogelijk inclusie door professionals en amateurs en het betrekken van de diverse doelgroepen. Hierin zetten wij vooral in op het beleefbaar maken en participeren van alle inwoners. Ook de doelgroepen die nu vaak worden vergeten zoals mensen met een beperking, kinderen en jongeren krijgen hierbij extra aandacht.

25 mei tot 14 juni
Bijzondere Collecties
 UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
 Oude Turfmarkt 129 A'dam

Book & tentoonstelling:
 Zeven grafisch
 ontwerpers brengen
 hun werk aan hun
 voormalige docent

BASIS VAN BAS OUDT / BASED ON BAS OUDT

OP BASIS VAN BAS OUDT / BASED ON BAS OUDT

Book & Exhibition:
 Seven graphic designers pay tribute to their former tutor

Uitgeverij de Buitenkant

2.2 Speerpunten Kunst, cultuur- en erfgoedvisie

De visie richt zich op wat vanuit het perspectief van de gemeente nodig is om tot een Kunstenaarsgemeente te komen. Naast de intensive samenwerking op het gebied van recreatie en toerisme voegen we nu nieuwe accenten toe, met meer aandacht voor thema's die vooral de laatste jaren steeds urgenter zijn geworden.

Vijf speerpunten springen eruit:

1. Een goede inclusieve, fysieke en digitale infrastructuur binnen de lokale en regionale context, door het inhoudelijk vullen van deze fysieke en digitale infrastructuur, welke ook geschikt is voor educatieve doeleinden.
 2. Integrale samenwerking en samenhang op lokaal, (sub) regionaal en beleidsmatig niveau
 3. Sturen op professionalisering, efficiency en een beter publieksbereik door specifiek te richten op het verzamelen en inzichtelijk maken van gegevens (b.v. evenementenagenda, kaart met bezienswaardigheden maar ook geanonimiseerde bezoekersaantallen van websites en locaties)
 4. Het enthousiasmeren en laten participeren van jongeren binnen het diverse beleid thema's met professionals en amateurs.
 5. Ondersteunen en stimuleren van cultureel ondernemerschap.
- Om de dynamiek van de afgelopen periode te behouden is onze aanpak lokaal gericht binnen een regionale context.
- 2.2.1 De basis op orde
Bij het inhoudelijk vullen van deze basis infrastructuur* richten wij ons daarom ook voornamelijk op de gekozen toeristische doelgroepen van TVAN bij het ontsluiten van informatie en activiteiten. Dit wordt in eerste instantie de komende jaren alleen op een laagdrempelige en breed toegankelijke wijze gedaan (fase 1 en 2).
- Hierbinnen onderscheiden wij 3 herkenbare verhaallijnen **erfgoed, Kunstenaarsgemeente en Airborne**. Deze verhaallijnen zijn onderling met elkaar verbonden zowel digitaal, fysiek als landschappelijk.

***Basisinfrastructuur cultuur** (laagdrempelig en breed toegankelijk)

Digitaal	website, app, sociaal media, QR-codes, Dashboard (cijfermatig inzicht)
-----------------	--

Fysiek	wandel- en fietsroute-netwerken, atelier en tentoonstellingsruimten, musea, monumenten, landschappelijke markers en informatiedragers
---------------	---

Activiteiten	festivals, musea, tentoonstellingen, workshops, herdenkingen, filmhuis
---------------------	--

Een dergelijke infrastructuur vergt een stevige fundering. De eerste stap in de geschetste speerpunten Kunst, cultuur en erfgoedvisie (2.1), is het op orde brengen van de culturele basisinfrastructuur zowel fysiek, digitaal als inhoudelijk.

“De gemeente wil investeren in de zichtbaarheid, door jongeren te koppelen aan professionals”

2.2.2 Realisatie en doorontwikkeling

Strategie, missie en visie zijn kwetsbaar in de uitvoering: Voor een succesvolle realisatie van de ambities zijn drie essentiële stappen/fases nodig om de visie de komende jaren te verwelijken.

Fase 3

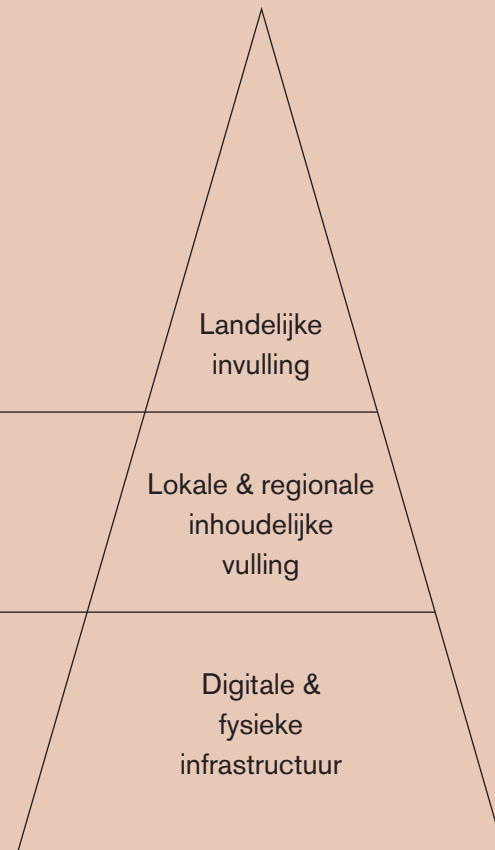
Invulling basisinfrastructuur met Cultuur inhoud op landelijk niveau

Fase 2

Invulling basisinfrastructuur met Cultuur /inhoud op lokaal en regionaal niveau

Fase 1

Basisinfrastructuur cultuur
Zowel digitaal als fysiek

Deze visie is vooral gericht op fase 1 en fase 2 en geeft een doorkijk naar fase 3.

2.2.3 Cultuur en erfgoed als economische aanjager

Kunst, cultuur en erfgoed zijn, omdat ze recreatie en toerisme bevorderen en bijdragen aan een aantrekkelijke gemeente, van grote economische waarde en leveren een positieve bijdrage aan onze winkelkernen, werkgelegenheid en het vestigingsklimaat van onze gemeente. Het vindbaar maken, kwalitatief presenteren en het verbinden daarvan is de economische sleutel tot succes.

2.2.4 Betrekken van jongeren

Ieder kind - waar het ook vandaan komt - heeft verbeeldingskracht en creativiteit. Om dit verder te ontwikkelen moet het kind worden uitgedaagd en een podium krijgen. Wij stimuleren inwoners, ondernemers, docenten, culturele instellingen en ouders om de jeugd te betrekken en te enthousiasmeren als jonge makers.

Cultuurdeelname van jongeren is voor onze gemeente essentieel, evenals voldoende mogelijkheden bieden voor verdieping en bekwaming. Dit betekent dat de gemeente wil investeren in de zichtbaarheid door jongeren te koppelen aan professionals en hen een platform te bieden. We zetten daarbij in op de interesses van jongeren zoals social media.

2.3 Cultureel ondernemerschap

De economische betekenis van kunst en cultuur wordt steeds relevanter. Dit stelt nieuwe eisen aan de kunstenaars en hun intermediairs. Het vraagt een meer ondernemende instelling: niet alleen kunst maken en aanbieden, maar ook een publiek vinden dat bereid is om hiervoor een reële prijs te betalen. Nieuwe partijen moeten verleid worden om te investeren of anderszins financieel bondgenoot gemaakt worden. Dit moet ertoe leiden dat deze sector zijn waarde voor de samenleving beter verzilverd.

Dit vraagt van een cultureel ondernemer een missie te formuleren en het opzetten en uitwerken van een strategie. Hierbij is het realiseren van een gezonde bedrijfsvoering en bij het bewaken van de juiste balans tussen artistieke kwaliteit en zakelijke doelstellingen belangrijk.

De koppeling met het bedrijfsleven is essentieel en er dient er meer gebruik gemaakt te worden van de kennis op het gebied van verdienmodellen, businessplannen en bedrijfsvoering. Andersom is bij bedrijven behoefte aan creatieven en andersdenkenden. Zij kunnen op dat gebied ondersteuning van de culturele sector goed gebruiken.

2.4 Rol gemeente

Wij zijn trots op onze actieve en creatieve inwoners, organisaties, instellingen en ondernemers die onze prachtige gemeente rijk is. Wij zijn graag ambassadeur in de regio. Tevens houden wij zicht op de regionale context en zorgen dat deze aansluit op de lokale initiatieven. Vooruitstrevende lokale initiatieven proberen wij binnen regionale context uit te rollen met onze partners.

Dit doen wij als “spin” in het netwerk. Met afwisselend een verbindende, inspirerende, stimulerende, faciliterende, structurerende en/of sturende rol. Wij fungeren als brug tussen inwoners/toeristen en kunst/cultuur, tussen ondernemingen en cultureel ondernemerschap, tussen onderwijs en cultuur, tussen inwoners, organisaties, instellingen en overheden.

We denken mee bij het organiseren van evenementen en manifestaties en laten daarbij de Verantwoordelijkheid bij de betreffende organisatie. We helpen mee door het leggen van verbindingen, het zoeken naar financieringsmogelijkheden of dragen indien mogelijk zelf financieel bij.

Het is onze rol om de culturele en toeristische positie van Renkum te blijven versterken door:

- Het toegankelijk en op peil houden van de culturele basis infrastructuur, zowel fysiek en digitaal passend binnen onze directe verantwoordelijkheid.
- Het vergroten van de binding van inwoners en toeristen aan onze gemeente en regio.
- Ondersteuning bieden aan het Cultureel ondernemerschap
- Lokale belangen borgen in (sub) regionale samenwerkingsverbanden zoals de: Veluwealliantie, Groene MetropoolRegio, euroArt en de Airborneregio.

3. Ambities

3.1 Ambities

De gemeente Renkum zoekt en ambieert een samenwerking die de partijen uitnodigt, inspireert en faciliteert. Per ambitie verbinden we hen die daar belang in zien en enthousiast mee aan de slag willen gaan: 'coalitions of the willing'.

Waar nodig zijn wij ambassadeur van onze kunstenaars- en Airbornegemeente en dragen uit dat we trots zijn op onze cultuurhistorie en onze kunstenaarsgemeenschap. We helpen mee door het leggen van verbindingen, het zoeken naar financieringsmogelijkheden of dragen indien mogelijk zelf financieel bij.

We kiezen voor een aanpak die gebaseerd is op bewezen succes. In veel gevallen wordt eerst een (kleinschalig) pilotproject uitgevoerd, om na evaluatie te beslissen over de uitrol ervan. We pogen om met zo min mogelijk middelen effectieve en succesvolle activiteiten uit te voeren.

De ambities voor cultuur hebben voor ons een blijvend maatschappelijk rendement. Bij elke ambitie staan daarom de twee fases en de vijf speerpunten centraal.

Hierbij zetten wij de komende jaren educatie en toerisme in als middel voor instandhouding en het uitdragen van ons bijzondere erfgoed. Hierbij hopen wij op nog meer betrokkenheid, cohesie en trots bij onze inwoners.

3.2 Cultuurhistorie en erfgoed

Cultureel erfgoed vormt het karakter van Renkum en vertelt onze geschiedenis. Erfgoed draagt bij aan de sociale cohesie, ruimtelijke kwaliteit en vrijetijdseconomie. Daarom stimuleren wij initiatieven voor het behoud, toekomstbestendige ontwikkelingen en de beleefbaarheid van ons materieel/immaterieel erfgoed, zoals gebouwen, landschappen, archeologische vondsten en cultuur.

Daarbij geven wij invulling aan onze (wettelijke) taken in het erfgoedbestel. Historische thema's die gelieerd zijn aan de kernkwaliteiten van Renkum zijn van buitengewoon belang voor de identiteit en krijgen daarom bijzondere aandacht.

Dit doen wij samen met onze inwoners. Veel inwoners delen en koesteren deze historie en het cultureel erfgoed en geven hier inhoud aan door dagelijks hard, enthousiast en vooral ook samen te werken aan de in stand houding daarvan.

Voor eigenaren, stichtingen en inwoners die betrokken zijn bij de in stand houding van het materiële en immateriële erfgoed biedt de vrijetijdssector een enorm potentieel van bezoekers en daarmee ook van inkomsten, zowel verblijfstoeristen als dagtoeristen. Niet al deze toeristen zijn zich bewust van hun interesse in erfgoed en het is de kunst om hen te verleiden met een toegankelijk verhaal dat aansluit op

hun individuele interesses. Feit is dat een wandeling of fietstocht maken vaak de belangrijkste activiteit is van de verblijftoerist op de Veluwezoom. Nieuwe wandel- en fietsroutes bieden kansen voor het ontsluiten van cultuurhistorie. Deze nieuwe wandel- en fietsroutes langs monumenten, archeologische en cultuurhistorische plaatsen hebben zowel een educatieve als recreatieve waarde. Het cultuurhistorische verhaal staat hierbij centraal.

3.2.1 Archeologie

Talrijke grafheuvels van duizenden jaren oud en archeologische vondsten wijzen op vroege bewoning in onze omgeving. Renkum kent daardoor veel gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Dat wil zeggen dat de kans groot is dat archeologische resten in situ (op de oorspronkelijke plaats) kunnen worden aangetroffen. Via de gemeentelijke Archeologieverordening is geregeld dat bij bodemingrepen altijd tijdig en

vooraf de vraag wordt gesteld wat die activiteit betekent voor dit bodemarchief. Waar behoud in situ niet mogelijk is, zullen de archeologische resten worden opgegraven, de vondsten goed worden gedocumenteerd en worden bewaard.

Archeologie heeft ook in de bestemmingsplannen een plek gekregen. Daar waar sprake is van werken van bepaalde omvang maakt een archeologisch onderzoek deel uit van een omgevingsvergunning voor het bouwen. Vergunningen kunnen alleen worden verleend nadat onze regio-archeoloog akkoord gaat met de bevindingen uit het archeologische onderzoek.

Het is minder 'aaibaar' dan het erfgoed boven de grond, simpelweg omdat het meestal onzichtbaar is. Het vraagt vaak ook enige deskundige uitleg, voordat de betekenis en waarde inzichtelijk worden. Ook het draagvlak voor het archeologische beleid zal worden

vergroot door het publiek te informeren over het vroege verleden van de gemeente. Dat kan door de beleefingswaarde van oude kasteellocaties als Grunsfoort en Rosande en de restanten van het oude klooster van Mariëndaal te vergroten.

3.2.2 Papiergeschiedenis

De Stichting Papiermuseum wil de rijke historie van het papier maken zichtbaar maken en daartoe in Renkum een papiermuseum oprichten waar het hele verhaal over papier en papierproductie in Nederland kan worden gevonden, maar waar ook workshops en activiteiten zoals papierscheppen, papierkunst en lezingen worden gehouden. Er is al een collectie met o.a. werktuigen, gereedschappen en machineonderdelen bijeengebracht door een groep oud-werknemers van papierfabrieken.

Om het verhaal over het vervaardigen van papier in Renkum levend te houden, is de gemeente ambassadeur voor

het verbeteren van de zichtbaarheid/beleefbaarheid/toekomstbestendigheid van de cultuurhistorische resten van de Renkumse papiergeschiedenis en de ontwikkeling van een papiermuseum in Renkum.

3.2.3 Monumenten

Renkum beschikt over een ruim bestand aan rijks- en gemeentelijke beschermde monumenten. Renkum telt in 2021 76 inschrijvingen in het rijksmonumentenregister en heeft 145 gemeentelijke monumenten. Vermeldenswaardig is nog de categorie “martiale gedenktekens” waarbij het gaat om gebouwde zaken die verband houden met WO2 en de Airborne-geschiedenis.

Integratie van het cultuurhistoriebeleid in het ruimtelijk ontwikkelingsbeleid wordt nagestreefd. Panden die geen monument zijn, maar die we wel waardevol achten, hebben in de respectievelijke bestemmingsplannen een aanduiding gekregen zodat ze

niet zonder vergunning kunnen worden gesloopt; een extra waarborg tot behoud van dergelijke panden.

Gemeentelijk beschermde buitenplaats en landgoederen zijn: Hartenstein, Bato's wijk, De Oorsprong en Mariëndaal. De mogelijkheid tot het aanwijzen van landgoederen tot gemeentelijk beschermd landgoed is opgenomen in de Erfgoedverordening. Daardoor ontstaat niet alleen een verbod op het slopen van bebouwing, maar ook het verbod op toevoegingen, tenzij daarvoor een vergunning is verleend.

3.2.4 Religieus erfgoed

Binnen de gemeentegrenzen waren er van oudsher kloosters en kerkgebouwen aanwezig. Vanwege de ontkerkelijking hebben religieuze gebouwen een herbestemming gekregen. Slechts enkele hebben een monumentale status. Daarnaast is er ook nog roerend religieus erfgoed, zoals het Mariabeeld in de Onze Lieve Vrouwe Ten Hemel-opnemingkerk te Renkum. Dit eiken-

“Integratie van het cultuurhistoriebeleid in het ruimtelijk ontwikkelingsbeleid wordt nagestreefd.”

houten beeldje (gemaakt rond 1350) wordt al vele eeuwen vereerd.

Enkele kerkgebouwen in de gemeente hebben een méér dan alleen puur religieuze functie door de aanwezigheid van de bijzondere reeks kruiswegstaties geschilderd door Jan Toorop in de St. Bernulphuskerk in Oosterbeek of de inwerking van de Slag om Arnhem op het Oude kerkje.

Worden dergelijke kerkgebouwen aan de eredienst onttrokken, dan is herbestemming met behoud van de beleefbaarheid en het historisch karakter maatwerk. Dit vraagt niet alleen extra inspanningen van alle betrokken partijen, maar geeft over het algemeen ook minder zekerheden bij aanvang. Voor een goed verloop van een dergelijk proces is het daarom van belang om zo vroeg mogelijk uitspraken te kunnen doen over mogelijke ontwikkelingsrichtingen, zowel ter toetsing als ter inspiratie voor alle betrokken partijen: eigenaar, potentiële koper, huurder,

ontwikkelaar, investeerder, architect. Daarom is er in 2019 een herbestemmingsprofiel gemaakt: “Kerken en kerkgebouwen in de gemeente Renkum”. Dit geeft inzicht in de cultuurhistorische kernwaarden van een kerkgebouw en uitgangspunten bij herontwikkeling.

3.2.5 Wederopbouwarchitectuur

De belangstelling voor de architectuur uit de wederopbouwperiode (1945 – 1966) is groeiende. Belangrijke bouwprojecten uit deze periode zijn: de Dorpsstraat en het Europaplein in het dorp Renkum en het Plein 1946 en de Dennenkamp (incl. het gemeentehuis) in Oosterbeek. De Stichting Wederopbouwarchitectuur Renkum vertelt het verhaal van het verloop, de samenhang en de veelvormigheid van deze periode van herstel en vernieuwing. De gemeente is ambassadeur voor innovatieve initiatieven om deze bijzondere bouwperiode in onze gemeente voor het voetlicht te brengen.

3.3 Landgoederen en buitenplaatsen

De gemeente Renkum heeft een aantrekkelijk karakter met landgoederen (bv. De Oorsprong), sprengbeken (bv. Renkums Beekdal) en markante zichtlijnen (bv. Duno Plateau). Bij de ontwikkeling van landgoederen is niet alleen de cultuurhistorie van belang, maar ook de ecologische, landschappelijke en economische waarden. We willen graag dat inwoners en bezoekers van deze mooie omgeving kunnen genieten en zich bewust zijn van de waarde ervan. Wij willen behouden en verbinden door beleven, benutten en beschermen, zoals in de Visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 is vastgelegd.

De landgoederen buitenplaatsen van de gemeente Renkum maken deel uit van een reeks landgoederen en buitenplaatsen op de zuidelijke Veluwezoom, genaamd Gelders Arcadië. De educatie en promotie van Het Gelders Arcadië wordt integraal opgepakt door de Veluwezoom gemeenten Wageningen, Brummen, Arnhem, Rozendaal, Rheden en Renkum in samenwerking met het Gelders Erfgoed, eigenaren en terreinbeheerders.

In dit samenwerkingsverband is Veluwe op 1/TVAN een belangrijke schakel in het vermarkten en beleefbaar maken van dit cultureel erfgoed. Dit wordt gedaan met regionale fiets- en wandelroutes (bv Macht en Pracht) en Landgoedfestivals zoals beschreven in de omgevingsvisie.

3.4 Kunstenaarsgemeente

De gemeente Renkum was al in de 19e eeuw een kunstenaarskolonie en er is hedendaags en in de toekomst voldoende potentieel om dit te continueren als Kunstenaarsgemeente. Een hedendaagse Kunstenaarsgemeente is een gemeente waar veel creatieven wonen, werken en participeren en waar veel activiteiten georganiseerd worden op het gebied van kunst en cultuur. Hierbij is een robuuste culturele basisinfrastructuur, kruisbestuiving tussen disciplines, integrale samenwerking zowel lokaal als regionaal en de koppeling van de toekomst met ons culturele erfgoed zowel materieel als immateriële noodzakelijk.

De komende jaren gaan wij de Kunstenaarsgemeente verder kleuring geven. Hierbij komt de focus primair te liggen op de culturele basisinfrastructuur op lokaal- en regionaal niveau.

Bij het gebruik van deze culturele basisinfrastructuur (blz. 8, fase 2) willen wij ruimte bieden aan inwoners en professionele kunstenaars om zich creatief te uiten in de openbare ruimte, op exposities of binnen culturele instellingen op het gebied van beeldende kunst, design, fotografie, dans, theater, muziek en literatuur. Via deze weg ontwikkelt Renkum zich verder tot Kunstenaarsgemeente met een bruisend cultureel en recreatief klimaat.

Door middel van cultuureducatie komen jonge inwoners in een vroeg stadium in aanraking met en worden

verleid tot participatie van kunst en cultuur. Tenslotte investeert een Kunstenaarsgemeente optimaal in het ontwikkelen van een gunstig vestigingsklimaat voor de creatieve industrie. Renkum als creatieve broedplaats.

De gemeente Renkum zorgt voor een laagdrempelige culturele basisinfrastructuur die toegang biedt tot het lokale en regionale culturele aanbod. Inwoners en bezoekers worden uitgedaagd om binnen het culturele veld te leren, zich te laten inspireren, produceren, presenteren, participeren en consumeren. Zowel binnen als buiten het gemeentehuis wordt actief toegewerkt naar de integratie van de identiteit Kunstenaarsgemeente in het DNA van Renkum.

“Wij ambiëren woonruimtes gecombineerd met een groot gezamenlijk atelier of winkelruimte.”

3.4.1 Museum Veluwezoom

Museum Veluwezoom is een afsplitsing van de Stichting voor Heemkunde Renkum en is in 1994 opgericht. Het ging in aanvang vooral om de bewaaren en registratiefunctie van schilderijen van de gemeente Renkum en het beperkte eigen bezit. Gehuisvest in Kasteel Doorwerth worden regelmatig tentoonstellingen georganiseerd. De aandacht ligt hierbij vooral op beeldende kunst uit twee periodes: de periode van de kunstenaarskolonie in Oosterbeek (globaal van 1840-1880) en de bloeitijd van 'Pictura Veluensis' (globaal van 1900-1930). Daarnaast in het museum een belangrijke partner in de vriendschapsband met de gemeenten Dachau en Tervuren, en in EuroArt.

3.4.2 Collecties

De gemeentelijke kunstcollectie is opgebouwd uit werken van de Oosterbeekse School, Pictura Veluensis en BKR aankopen. De werken uit de collecties Oosterbeekse School en Pictura Veluensis zijn in langdurig bruikleen gegeven aan Museum

Veluwezoom. Uit de BKR-collectie wordt een kerncollectie samengesteld.

Deze collecties zijn van grote culturele waarde voor de gemeente Renkum en vormen de cultuurhistorische basis om de identiteit van Kunstenaarsgemeente te onderbouwen, te visualiseren en uit te dragen. Daarom zetten wij ons in op samenwerking met onze museale partners in om de collecties voor het publiek toegankelijk te houden. Naast de gemeentelijke collectie is er een uitgebreide collectie Oosterbeekse School en Pictura Veluensis van Pim Kwak. Deze bijzondere privécollectie omvat ca. 250 schilderijen en heeft grote culturele waarde.

Wij blijven ons inzetten voor het behoud van deze collectie alsmede het openbaar toegankelijk maken daarvan. Daarnaast zijn er in de gemeente zijn een aantal collecties van hedendaagse kunstenaars die in Renkum gewoond en gewerkt hebben, aanwezig. Waar mogelijk zetten ons in voor behoud en toegankelijkheid van de collecties van Henk en

Hedwig Zweerus, Jits Bakker en de collectie van Marius van Beek voor de gemeente Renkum.

3.4.3 Atelier- en tentoonstellingsruimte

Tot ver in de 20e eeuw was onze gemeente een gewilde vestigingsplaats én een grote inspiratiebron voor het maken van kunst. Renkum is een kunstenaarsgemeente. Creatieve broedplaatsen, waarin (jonge) kunstenaars en creatieve ondernemers samenwerken, experimenteren, hun talent en hun ondernemerschap verder ontwikkelen, leiden tot initiatieven die van belang zijn voor de versterking van het artistiek klimaat en zorgen voor een kwaliteitsimpuls. De ervaring leert dat broedplaatsen als een magneet werken voor nieuwe initiatieven, economische spin-off en voor culturele reuring zorgen.

Zo onderzoeken wij met SLAK de mogelijkheden van vaste huisvesting als fundamentele basis voor de totstandkoming van een kunstenaars-gemeente. We kijken naar innovatieve oplossingen

voor de combinatie van woon- en atelierruimte zoals bijvoorbeeld in de vorm van tiny houses.

Wij ambiëren woonruimtes gecombineerd met een groot gezamenlijk atelier of winkelruimte. De leegstand in de centra zou hiermee effectief kunnen worden teruggedrongen en sluit aan zowel bij de behoeften van onze inwoners als bezoekers. Hiermee maken wij de centra toekomstbestendig en houden deze leefbaar.

Deze ambitie is opgenomen in de omgevingsvisie en brengen wij middels de intaketafel over op projectontwikkelaars, pandeigenaren en grotere (bouw)initiatieven. Op deze manier hopen we het voor de betreffende doelgroep betaalbaar te maken en de kruisbestuiving tussen disciplines te bevorderen. Ook faciliteren wij waar mogelijk initiatieven voor de realisatie van bedrijfsruimte aan huis, waaronder kantoor- en atelierruimte.

“Wij zetten juist in op de diversiteit, kleinschaligheid en intimiteit die de dorpen uitstralen.”

Het is noodzakelijk als Kunstenaars-gemeente dat onze partners zoals SLAK, Scarabee en Woest & Bijster tijdelijke verblijven kunnen bieden aan kunstenaars in verband met deelname aan regionale, landelijke en Europese 'artist in residence' projecten. Dit resulteert in tentoonstellingen en lezingen van regionale, landelijke en Europese kunstenaars.

3.4.4 Kunstenaarsgemeente, recreatie en toerisme

Het plan voor presentaties van verhaallijnen in de openbare ruimte typeert zich door het gebruiken van ons bijzondere landschap en het aanwezige erfgoed als platform. Hierbij zetten wij juist in op de diversiteit, kleinschaligheid en intimiteit die de dorpen uitstralen. Kleine tentoonstellingen vormen hierin de basis. Ze functioneren als startlocaties in een netwerk van zelfstandige satellieten en fungeren als ons visitekaartje en historisch archief en ter inspiratie en informatie voor onze inwoners en bezoekers. De kleine

kwalitatieve vaste tentoonstellingen in dit netwerk worden thematische en visueel onderverdeeld in: Kunstenaars-gemeente, Airborne en Erfgoed. Ze dienen als inhoudelijk startpunt van de belangrijke toeristische en recreatieve routes.

We verleiden ieder de verhaallijnen te beleven in het landschap zelf. Fysieke en digitale middelen in landschap zullen de routes van extra beleving, betekenis en achtergrond voorzien.

Door middel van strategische startlocaties (bijvoorbeeld in de kernen) en de onderlinge verbinding daarvan ondersteunen wij ondernemers, stimuleren wij spreiding en stimuleren wij herhaalbezoek.

Als stip op de horizon ambiëren wij nog steeds: een Centrum voor Landschap, Kunst en Cultuur als overkoepelend hoofdpodium voor de presentatie van de Renkumse culturele productie en historie.

3.4.5 Cultuurplatform

De gemeente Renkum bestaat uit 6 dorpen. Daarbinnen zijn diverse organisaties, verenigingen en stichtingen actief op het gebied kunst en cultuur. De gemeente wil stimuleren dat de programmering, promotie en communicatie van deze instellingen nog beter op elkaar aansluit en meer verweven wordt met recreatie en toerisme op lokaal en regionaal gebied.

Aansluitend op het succes van het toeristisch platform ambiëren wij een cultuurplatform dat nauw samenwerkt met het toeristisch platform. Het realiseren van een toeristische infrastructuur en het inhoudelijk vullen daarvan is onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Voor financiering onderzoeken wij gezamenlijk crowdfunding en de mogelijkheden van cofinanciering door andere overheden of instellingen met behulp van Het Subsidiebureau. Ook het aanboren van alternatieve financiële bronnen, het stimuleren en

faciliteren van incidentele donaties of schenkingen door inwoners en ondernemers worden onderzocht.

3.4.6 Kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte heeft de laatste decennia een veelzijdige ontwikkeling doorgemaakt. Het gaat daarbij niet zozeer om nieuwe vormtalen, maar veeleer om werkwijzen die niet alleen betrekking hoeven te hebben op de fysieke omgeving. Zo zoekt de kunst nieuwe aanknopingspunten op zoals de geschiedenis en het geheugen van een plek, de gemeenschap of doelgroep(en), publieksparticipatie, de culturele infrastructuur. Aanknopingspunten kunnen zijn een aantoonbare visuele verbetering, bijdragen aan sociale structuren, aan bewustwording en identiteit, versterking van een culturele infrastructuur, het aanbrengen van markeringspunten, attractiviteitswaarde creëren, publiciteitswaarde genereren.

“Het multidisciplinair programmeren zal centraal staan om de kruisbestuiving tussen disciplines te bevorderden.”

Door de invulling te koppelen aan speciale thema's, artist-in-residence-projecten of projecten met een landelijke uitstraling - denk aan de internationale beeldtentoonstelling Sonsbeek, Modefestival of activiteiten rondom de Airborneherdenking (Artborne) – kan een groot publiek bereikt worden.

3.4.7 Festivals

Festivals en optredens verbinden mensen en zijn bij uitstek geschikt om nieuwe doelgroepen in contact te brengen met cultureel aanbod. Ook geven zij met nieuwe producties artistieke impulsen aan het culturele leven en genereren omzet en werkgelegenheid voor horeca en andere bedrijfstakken. Het is van belang dat de organisaties en activiteiten niet alleen onderling een samenhangend geheel vormen, maar ook externe dwarsverbanden aangaan buiten de gemeentegrenzen. Zo passen (culturele) evenementen in de trend dat de toerist steeds vaker een korte periode vakantie neemt.

De gemeente kent een aantal professionele organisaties en is rijk aan een aantal (interdisciplinaire) festivals waar ruimte is voor avontuur en voor nieuwe perspectieven. Het Landgoedfestival, dat in samenwerking met de Gelderse Arcadië gemeenten, de provincie en TVAN wordt georganiseerd, is hier een goed voorbeeld van. Ook het drukbezochte poëziefestival “Het Park Vertelt” in Park Hartenstein mag niet ontbreken. Hier wordt nauw samen gewerkt met studenten van ArtEZ, jongeren en professionals. Naast dit professionele veld, levert ook de amateurkunst een grote bijdrage aan het succes van deze festivals.

Gemeente Renkum ambieert festivals en evenementen die duurzaam, inclusief, laagdrempelig en bij voorkeur multidisciplinair en voor alle leeftijden zijn. We stimuleren organisaties een regionale en zelfs een landelijke uitstraling te ambiëren, passend bij de activiteit en de locatie. Hierbij stimuleren wij samenwerking en

aansluiting op lokale en regionale activiteiten en festivals.

3.4.8 Muziek, toneel en dans

Binnen de Kunstenaarsgemeente Renkum willen wij ruimte bieden aan podiumkunsten en muziek. Wij zetten in op een betere en nauwere samenwerking zowel tussen de verschillende podia onderling als tussen de podia en de gezelschappen (o.a. Kazou, Leden Muziekfederatie etc.). Het multidisciplinair programmeren zal centraal staan om de kruisbestuiving tussen disciplines te bevorderden. Wij faciliteren kleinschalige projecten op onbekende en onverwachte plekken zowel binnen als buiten, om zo tot een bruisende Kunstenaarsgemeente te komen.

Gemeente Renkum kent geen professionele theater- of dansinstituten. Onze buurgemeente Arnhem wel. Vanuit die organisaties is er belangstelling om op bijzondere locaties interessante projecten op het gebied van theater of

dans te brengen. Wij stimuleren een mogelijke samenwerking tussen deze gezelschappen en de verschillende podia in onze gemeente.

De muziekscholen en muziekverenigingen in de gemeente Renkum verzorgen niet alleen muzieklessen, maar ook concerten en uitvoeringen. Samen met lokale orkesten en koren dragen zij bij aan verbreding van het “smoel” van de Kunstenaarsgemeente Renkum.

3.5 Airbornegeschiedenis

De Slag om de brug bij Arnhem in september 1944 heeft een behoorlijk stempel gedrukt op de geschiedenis van onze regio. De Airborne-landingen en de slag worden ieder jaar herdacht. Samen met de gemeenten Arnhem, Ede en Overbetuwe delen wij in onze Airborneregio een unieke geschiedenis. Een geschiedenis die nog zichtbaar is zoals o.a. de brug bij Arnhem, het Airborne Museum in Oosterbeek, het Glider Museum in Wolfheze, de Ginkelse Heide en bezoekerscentrum in Driel. Door deze betekenisvolle geschiedenis te beleven ervaren bewoners en bezoekers van deze regio het verhaal van onze Airborne als heel bijzonder. Onze inwoners zijn trots op hun gezamenlijke geschiedenis. Dat is onze basis, dat houden wij vast voor de toekomst.

Vele organisaties, professionals en vrijwilligers werken al jarenlang aan een goede plek voor het verhaal van de Slag bij Arnhem in de regio. In de volle breedte investeren organisaties en gemeenten in de Airborneregio in de waarde van onze bijzondere geschiedenis en de kansen naar de toekomst, jaar in jaar uit. Wij kunnen dat alleen doordat vele partijen zich hiervoor inzetten en de provincie Gelderland en het fonds als strategische partners met ons mee investeren.

“We creëren belangstelling en bewustzijn voor de heroïsche strijd van de Slag om Arnhem en geven het “Airborne DNA” door aan volgende generaties”

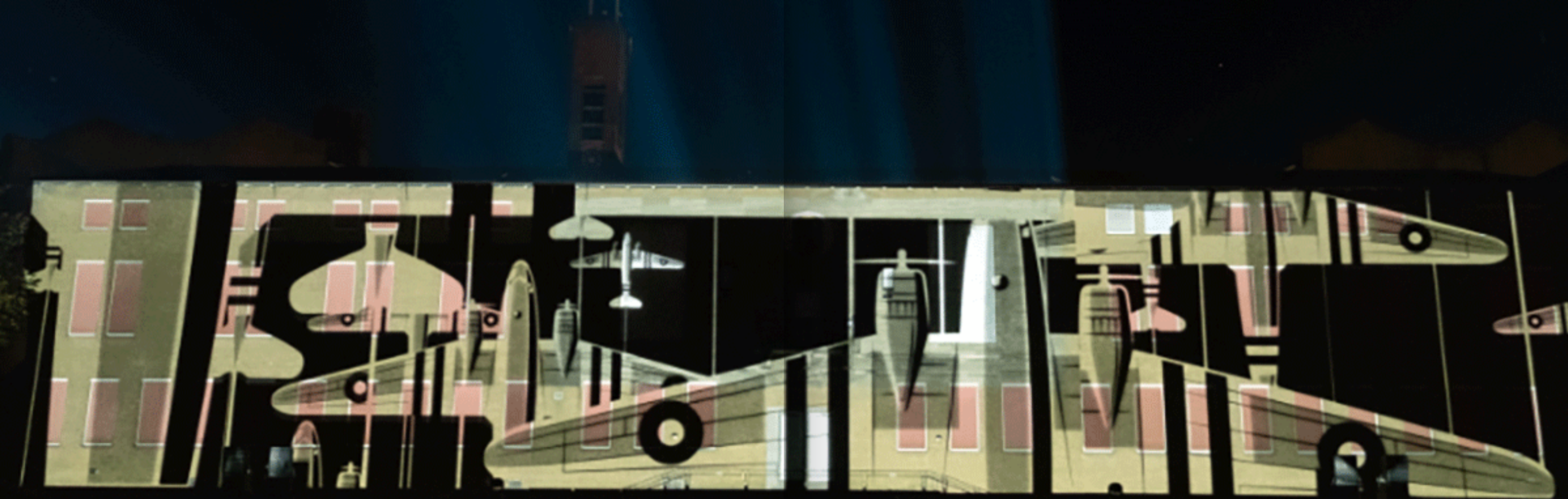
Door een verregaande samenwerking sinds 2016 ligt er een stevige regionale basis waarmee wij verder kunnen. De Airborne geschiedenis is onderdeel geworden van het collectieve geheugen, regionaal en internationaal. De bijzondere geschiedenis van onze regio biedt ook een prachtige basis voor gesprekken in het heden en naar de toekomst. Over vrijheid, vrede, democratie, compassie, recht. Richting jongeren, bezoekers, inwoners in onze wijken, dorpen en steden. We willen het verhaal van de Slag om Arnhem levend houden door mensen, maar vooral jongeren te laten beseffen wat vrijheid betekent en gekost heeft. We geven, samen met de andere Airbornegemeenten en de Airborne-organisaties, met zorg vorm aan het (nieuwe) herdenken en het uitdragen van het verhaal en het overdragen van de kennis. We beschermen het karakter van de herdenkingen en passen de vorm aan met het wegvallen van veteranen. We creëren gezamenlijk belangstelling en bewustzijn voor de

heroïsche strijd van de Slag om Arnhem en geven het “Airborne DNA” door aan de volgende generaties. Daarmee willen we een zo groot mogelijk deel van de eigen bevolking en zoveel mogelijk bezoekers van buiten de regio bereiken. Daarbij spelen de kroonjaren een belangrijke rol.

Samenwerking leidt tot samenhang en synergie in programma, promotie en marketing binnen de Airborneregio. De Airborneregio maakt onderdeel uit van Market Garden en is opgenomen op de internationale Liberation Route.

Het is een uniek gegeven dat de belangrijkste militaire gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog in Nederland plaats hebben gevonden in deze regio; de Slag om de Grebbeberg (Rhenen), de Slag om Arnhem (Renkum, Ede, Arnhem en Overbetuwe) en de capitulatie van Duitsland (Wageningen). Naast de eigenheid van de Airborneregio kijken wij ook hoe wij bovenregionaal deze belangrijke mijlpalen van de WO2 geschiedenis met elkaar kunnen verbinden voor educatieve en toeristische doeleinden.

3.6 Cultuureducatie

Binnenschoolse cultuureducatie is een belangrijke bouwsteen voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Hierdoor komen alle kinderen en jongeren, ongeacht hun achtergrond, in aanraking met kunst en cultuur. Op school ontwikkelen ze hun talenten en cultuureducatie draagt bij aan historisch besef.

Algemene kunstzinnige vorming binnen het onderwijs is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van leerlingen. Bovendien is het in aanraking komen met kunst en cultuur in het basis-, voorgezet- en speciaal onderwijs belangrijk voor het zoeken naar en het ontwikkelen van talent. Ook is het ontdekken en ervaren van belang om in de toekomst invulling te geven aan de identiteit van Renkum als Airborne- en Kunstenaarsgemeente.

We verstevigen daarom de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen in de gemeente en gaan uit van een brede verankering van cultuur binnen het reguliere onderwijs.

Wij stimuleren dat scholen medeverantwoordelijk zijn voor het cultuuronderwijs, met behoud van de combinatiefunctionaris om het onderwijs en de en culturele instellingen te ondersteunen en te faciliteren.

3.7 Bibliotheken

Het bibliotheekwerk is cruciaal voor geletterdheid, informatievaardigheid en mediawijsheid voor iedereen van jong tot oud. Daarnaast is de bibliotheek een ideaal instrument voor informatieverstrekking voor andere domeinen.

3.7.1 Wet stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen

De bibliotheek ondersteunt burgers die onvoldoende vaardig zijn om te kunnen meedoen in de samenleving. De Wet stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) 2015 vormt het brede kader voor de taken van de bibliotheek en geeft richtingen voor de ontwikkeling van het bibliotheekstelsel. Een voor eenieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:

- a. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d. organiseren van ontmoeting en debat; en
- e. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Voor de gemeente Renkum ligt de nadruk ligt op uitvoering van de 3 hoofdkerntaken voor de doelgroepen 0 t-m 17 jaar; laagvaardigen 18 jaar en ouder (NT1 en NT2) en inwoners van 18 jaar en ouder. (Doelgroep in volgorde van prioritering).

3.7.2 Taalvaardigheid

In elke arbeidsmarktregio is een kwalitatief goed WEB-bekostigd educatie-aanbod beschikbaar van formele en non-formele les- en leeractiviteiten taal, rekenen en digitale vaardigheden, die zijn afgestemd op de leervraag, behoefte, leerstijl en -vermogen van de diverse doelgroepen. Daarvoor vragen wij de bibliotheek als een van onze kernpartners binnen de reguliere werkzaamheden mee te denken over een effectieve aanpak van laaggeletterdheid die:

- de doelgroep centraal stelt en daarom inhoudelijk, financieel en organisatorisch is verbonden met het gemeentelijke beleid voor het sociaal domein, de lokale educatieve agenda's waaronder het onderwijs-achterstandenbeleid, het bibliotheekbeleid en de Regionale Meld- en Coördinatie (RMC) functie voortijdig schoolverlaten;

- gestoeld is op een duurzame lokale en regionale infra- en netwerkstructuur voor signalering, werving, toeleiding, scholing en terugkomactiviteiten ten behoeve van deelnemers;
- gebaseerd is op onderlinge kennisuitwisseling en systematische monitoring van de aanpak van laaggeletterdheid en van de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van het educatie-aanbod.
- bijdraagt aan de gezamenlijke ambitie om een significante groei te realiseren van de deelname aan les- en leeraanbod onder de doelgroep, specifiek de groep met Nederlands als eerste taal.

3.8 Cultuurparticipatie

Cultuurparticipatie is van grote waarde. Voor het individu om artistieke en creatieve competenties te ontwikkelen. Voor de samenleving kan het de maatschappelijke participatie en cohesie versterken.

3.8.1 Dorpsdichter 2.0 & Dorpsfotograaf

De gemeente Renkum heeft afgelopen 10 jaar met veel succes en plezier een dorpsdichter gehad. Sinds 2010 werd er elke 2 jaar een nieuwe dorpsdichter gezocht en benoemd voor 2 jaar. Stichting Vrienden voor Poëzie Gelderland (VPG) speelde een rol in werving en selectie. In overleg met VPG is besloten om een nieuwe vorm te kiezen. Een die toekomstbestendig is en aansluit bij onze culturele, educatieve, toeristische en maatschappelijke visie.

Hieruit is de ambitie ontstaan om te starten met een "Dorpsdichter 2.0" & "Dorpsfotograaf voor jongeren" in de leeftijd van 12 tot 18 jaar o.a. via social media. Hiermee wordt Poëzie en Fotografie ingezet voor:

- Het breed betrekken van jongeren bij onze gemeente, door ze een hedendaags platform te bieden.
- Het interesseren en enthousiasmeren van jongeren voor de creatieve sector

– De creatieve en sociale ontwikkeling van jongeren d.m.v. de koppeling met studenten, amateurs en professionals.

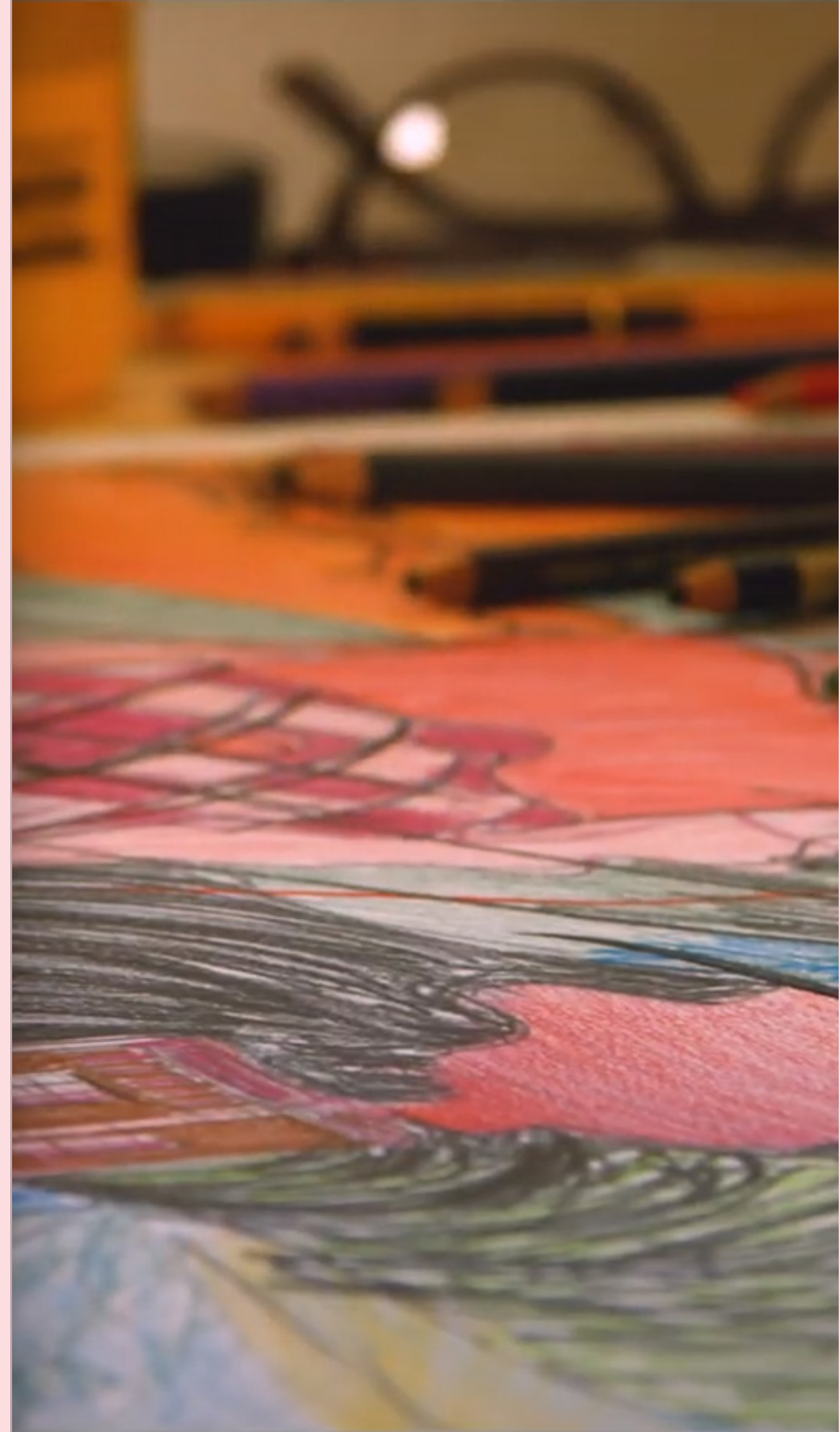
Deze ontwikkelingen sluiten aan op recreatie en toerisme om Renkum als mooie en creatieve gemeente te profileren op sociale media, zowel lokaal als regionaal. Vrienden, familie, inwoners en belangstellenden reageren op de geposte foto's en gedichten. In die zin kunnen fotografie en poëzie gezien worden als een aanknopingspunt voor communicatie, educatie, integratie, kunst en cultuur.

Met de betrokken partijen zetten wij in op een structuur, proces en inhoud waarbinnen jongeren de rol van Dorpsdichter 2.0 & Dorpsfotograaf gaan vervullen.

3.8.2 Amateurkunst

Amateurkunst, de kennismaking met kunst en cultuur vindt altijd zoveel mogelijk dichtbij plaats - voor de meeste mensen in de eigen wijk/dorp/gemeente. Daar kunnen mensen kennis maken met kunst, zoals in de bibliotheek, een lokale galerie of een muziekschool. Ze kunnen ook zelf meedoen. Bij kunst en cultuur in de wijk of dorp hoort ook actieve cultuurparticipatie: actief meedoen en zelf kunst maken vanuit liefde of engagement. Amateurkunst is niet alleen een geweldige manier van zelfexpressie, het versterkt ook de sociale cohesie en de betrokkenheid bij het eigen dorp. Het levert een wezenlijke bijdrage aan de toegankelijkheid van kunst en cultuur en aan een inclusieve cultuursector waarin iedereen zich thuis voelt. Het stimuleren van amateurkunst is één van de manieren waarop wij kunnen zorgen dat alle inwoners kennis kunnen maken met kunst en cultuur en actief deel kunnen nemen om hun creatieve vermogens te ontwikkelen. Wij stimuleren het beoefenen van kunst in de vrije tijd voor amateurprojecten en –gezelschappen door middel van een robuuste culturele basisinfrastructuur.

Er is ruimte voor particuliere initiatieven: gezamenlijke projecten van inwoners, verenigingen en culturele instellingen. Ook de toegankelijkheid van de voorzieningen voor cultuurparticipatie is in onze gemeente geborgd via de Gelre-pas. Wij blijven de muziek-, (amateur)kunst- en cultuurverenigingen ondersteunen en faciliteren om meer verbindingen met elkaar en met de maatschappij te leggen. Daarnaast worden culturele organisaties gestimuleerd mee te denken in de participatie. Kunst en cultuur kunnen worden ingezet als onderdeel van algemene (maatwerk)voorzieningen – creatieve therapie, maakateliers, dagbesteding -, maar ook als algemene voorziening of bindmiddel in wijken en dorpen. Mooie voorbeelden hiervan zijn het onderhoud en de exploitatie van de Muziekkoepeel in Heelsum en het openstellen en draaiend houden van de Renkumse Molen.

3.9 Media en digitalisering

De lokale en regionale samenwerking op de Veluwe is een netwerksamenwerking. Technologie is hier een belangrijk en onmisbaar onderdeel van geworden. Dat is niet verwonderlijk gezien het snelgroeiend aantal mogelijkheden, die digitale en online technologieën bieden en vooral de ongekennde snelheid, waarmee ze zich ontwikkelen.

3.9.1 Digitale ontwikkelingen

Bij deze snelle ontwikkelingen is het zinvol om regelmatig te reflecteren welke wenselijke positie(s) onze organisatie(s) daarbij innemen. Zelfstandig maar ook op (sub) regionaal niveau, en hoe verhouden deze structuren zich tot elkaar, zowel op organisatorisch, fysiek als op digitaal vlak? Hoe brengen wij binnen onze netwerksamenwerking de juiste innovatieve koers tot stand? En hoe nemen wij met gezamenlijk perspectief deel aan de exponentieel groeiende netwerksamenleving?

Hierin is het van belang om de digitale technologieën voor klantbehoeften te ontwikkelen en in te zetten op (online) technologieën die ons en onze partners de mogelijkheid biedt om onze eigen doelen te behalen. De focus ligt op een digitale infrastructuur vorm te geven waarbij meer gedetailleerde informatie voor en over Renkum verzameld wordt, zodat wij betrokken partijen meer kennis, inspiratie en handvatten kunnen aanreiken.

3.9.2 Lokale omroep

Een goede samenwerking met lokale organisaties is van groot belang voor het succes van een lokale of regionale omroep. Het Commissariaat voor de Media heeft in 2019 een lokale zendmachtiging verstrekt aan Streekomroep Midden Gelderland voor een periode van 5 jaar. Renkum Nieuws verzorgt als zelfstandige organisatie digitaal nieuwsaanbod over activiteiten in de gemeente Renkum. Verspreiding van lokaal nieuws dat regionale nieuws-waarde heeft wordt opgepakt door Omroep Gelderland. Wij ambiëren een goede integratie van de lokale omroep in de culturele en toeristische basisinfrastructuur. Wij zullen daar de komende jaren intensief met onze partners aan werken.

4. Colofon

Wet

Wet op specifiek Cultuurbeleid

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0005904/2016-07-01>

Besluit Erfgoedwet Archeologie

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037866/2016-07-01>

Erfgoedwet

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037521/2020-04-01>

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035878/2015-01-01>

Verdrag van Faro

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/verdrag-van-faro>

Gebruikte literatuur Rijk

Kunst- en cultuurbeleid

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kunst-en-cultuur/kunst-en-cultuurbeleid>

Kamerbrief visie Erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog (nov 2019)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/11/05/kamerbrief-inzake-visie-erfgoed-uit-de-tweede-wereldoorlog>

Eén integrale wet voor het cultureel erfgoed

Sinds 1 juli 2016 is er één integrale wet die betrekking heeft op onze museale objecten, musea, monumenten en archeologie op het land en onder water. Samen met de nieuwe Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van ons cultureel erfgoed mogelijk. Via onderstaande link leest u wat de Erfgoedwet betekent voor musea,

rijksmonumenten en archeologie.

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedwet>

Provinciaal

[Veluwe-op-1](#)

https://www.veluweop1.nl/wp-content/uploads/2020/03/VeluweAgenda2030_def.pdf

Belevingsgebieden(toevoegen)

[Groene Metropool Regio](#)

Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen - REGIONALE AGENDA 2022 - 16-09-2021

[Groeidocument 025 Arnhem Nijmegen](#)

https://025arnhemnijmegen.nl/files/025_Groeidocument_digitale_versie_06112018.pdf

[Uitgangspunten notitie Cultuur en Erfgoedbeleid 2020](#)

https://www.gelderland.nl/bestanden/Gelderland/Cultuur-sport-vrijetijd/DOC_Uitgangspuntennotitie.pdf

Uitgangspuntennotitie.pdf

Gemeente Renkum

[Strategische visie Renkum 2040](#)

<https://www.renkum.nl/dsresource?objectid=12026b28-27f9-4894-82e7-a2175509932b&type=pdf>

[Nota Economie Groei bereik je samen](#)

<https://www.renkum.nl/dsresource?objectid=814e89ee-3133-4a5f-bc8a-722f450688e2&type=pdf>

[Visie landgoederen](#)

<http://www.vijfdorpen.nl/wp-content/uploads/landgoederenvisierenkum.pdf>

[Beleidsregels Evenementen 2021-2025](#)

Beleidsregels Evenementen Renkum 2021-2025 (2).pdf (gemict.nl)

[Onderzoek Moventem](#)

https://www.moventem.nu/jambo/stream/Rhenen/16009_Renkum_Spreekt_Omgevingsvisie_7-8-2020.pdf

Redactioneel en vormgeving

[Tekst:](#) Team Sociaal Domein en Team ROM, gemeente Renkum

[Redactie:](#) Team Sociaal Domein, gemeente Renkum

[Vormgeving:](#) Sinds1416

Gemeente Renkum